

V Praze dne 21. září 2012

Otevřený dopis poslancům

Vážené paní poslankyně, vážení pánové poslanci, dovoluji si opět se na Vás obrátit jménem Fondu ohrožených dětí a **požádat Vás o zamítnutí** prezidentem vetované **novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí** (tisk 564). Plně se totiž ztotožňujeme s jeho obavami, že novela **likviduje fungující systém sociálně-právní ochrany dětí, aniž by byla vytvořena náhrada**, a že je vůči dětem **krutá** a ve svém důsledku je může vážně **poškodit**, a to z těchto důvodů:

1. Prověření zájemci o přechodnou pěstounskou péči se dají v jednotlivých krajích **spočítat na prstech**, totéž platí i o zájemcích aktuálně prověřovaných. **Většina z nich chce pouze jedno zdravé miminko**. O děti starší, problémové, jiného etnika, se zdravotním postižením nebo skupiny sourozenců není mezi nimi až na výjimky zájem. **Zájemci o dlouhodobou pěstounskou péči ubývají**. *Například v celé republice se několik měsíců nedařilo nalézt pěstounskou rodinu pro dva zdravé sourozence z běžné populace – roční holčičku a dvouletého chlapce z Klokánku Štěrboholy.* Teprve v těchto dnech snad bude schválena na MPSV rodina, kterou vyhledal FOD.
2. **Již nyní se chystá novela novely – paradoxně se totiž opomnělo do zákona vtělit, že děti lze předat do předadopční péče i z přechodné pěstounské péče – je to možné jen tehdy, je-li dítě v ústavu nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.**
3. **Finanční motivace pěstounů - jak vidět - nefunguje**, a navíc převážně finančně motivovaní pěstouni by stěží byli schopni vytvořit dítěti pozitivní rodinné prostředí. Kromě toho novela výrazně **zhoršuje pozici prarodičů. Pěstounské rodiny se třemi a více dětmi na tom budou zhruba stejně jako teď, někteří dokonce hůře.**
4. Nyní pěstounům náleží odměna ve zvláštních případech zhruba na úrovni novelou navrhované odměny (na tři a více dětí nebo na dítě postižené) jen tehdy, pokud je **pěstoun s dítětem doma a plně se mu věnuje**. Podle novely na tom už nezáleží, jestli bude pěstoun pracovat na plný úvazek nebo se věnovat celodenně péči o děti - **budou mít v obou případech stejně**. Omezení možnosti jiného zaměstnání nejvýše na poloviční úvazek by bylo podle našeho předvedčení namístě.
5. **Není pravda, že novela usnadní osvojování dětí – ruší se dvouměsíční nezájem u novorozenců a nastoluje se tříměsíční nezájem + další tři měsíce**, kdy OSPOD musí rodiče hledat, není-li jejich pobyt znám, a upozornit je na důsledky nezájmu.
6. **Tvrzení, že novela vrátí děti z ústavů do rodin, je pouze prázdňá proklamace, která nemá oporu nejen v paragrafovaném znění zákona, ale ani ve zkušenostech zemí, jež se vydaly cestou profesionální pěstounské péče.** Děti střídají rodiny a stěží mohou mít pocit bezpečí a pozitivního přijetí. Podle oficiálních výzkumů chybělo v roce 2010 v Anglii deset tisíc pěstounů, 10 % dětí vystříдалo tři a více rodin za rok a přes tisíc pět set dětí vystříдалo dvacet a více pěstounských rodin. V Belgii v roce 2008 existovalo 233 pěstounských rodin, 44 % skončilo neúspěchem a děti byly přemístěny jinam. V Holandsku bylo během deseti měsíců v roce 2010 zjištěno pět set případů zneužívání dětí v pěstounských rodinách. Těmito alarmujícími skutečnostmi se tvůrci a zastánci novely nezabývají a nevysvětlují, proč v ČR by to mělo být jinak.

7. Že i u nás bývá náhradní rodina riziková, dosvědčují případy dětí navracených z pěstounské péče do dětských domovů nebo do Klokánek, nezřídka ve velmi zuboženém stavu. Podle statistiky zveřejněné v LN dne 14. 9. 2012 bylo v roce 2011 odhaleno v náhradních rodinách **49 případů týrání a 28 případů pohlavního zneužívání**. Přitom většina těchto případů zůstává neodhalena. **Jak těmto případům předejít, tím se novela ani semináře o ní nezabývají. Na zbyrokratizovaném způsobu zprostředkování náhradní rodinné péče novela nic nemění.**
8. Děti, které se nemohou vrátit do své rodiny a které nelze osvojit, by měly co nejdříve přejít do pečlivě vybrané **dlouhodobé pěstounské rodiny, která se k nim bude chovat rodičovsky a s láskou, nikoli „profesionálně“**. Tvrzení tvůrců novely, že pěstouni si nesmějí děti přivlastňovat, protože to nejsou osvojitelé, ale mají se chovat profesionálně a snažit se děti co nejdříve navrátit do vlastní rodiny, je vůči dětem kruté. Stejně jako přechodná pěstounská péče, pokud v ní děti naváží citové vztahy a nejpozději po roce budou muset odejít jinam. Dětem je jedno, v jakém typu péče jsou – jestli v osvojení nebo v profesionální pěstounské péči – touží po rodičích, byť náhradních, a po tom, aby je měl někdo rád a choval se k nim jako k vlastním dětem. **Dlouhodobých pěstounů ale ubývá, protože se bojí negativních reakcí rodičů, často asociálů a psychopatů, jimž podle novely musí umožňovat styk s dítětem.** *Ne každý chce dopadnout jako pěstounka, které matka při návštěvě přerazila nos poté, kdy dítě řeklo pěstounce „mami“ (stalo se před rokem).*
9. Nikdo nepochybuje o tom, že pro dítě je lepší dobrá rodina než ústav – **nikoli ale jakákoli rodina**. Právě v rodinách dochází k největším zločinům vůči dětem – k vraždám, týrání, zneužívání. Před takovými rodinami je třeba děti chránit, a proto je nutné náhradní rodiny velmi pečlivě vybírat tak, aby u nich finanční motivace nepřevažovala nad soucitem a snahou pomoci opuštěnému dítěti.
10. Novela oddaluje výplatu státního příspěvku zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc o minimálně dva měsíce (zavedením lhůt správního řízení) a odebírání jej za každý den nepřítomnosti dítěte delší než dva dny (tedy včetně prázdninových pobytů, které dětem platíme, aby si „tety“ mohly vyčerpat dovolenou, včetně škol v přírodě, hospitalizace, pobytu na internátu apod.). Tím se sníží státní příspěvek na Klokánky v roce 2013 o cca 58 milionů korun. Pokud bychom tedy nedostali mimořádnou dotaci v této výši (o kterou jsme MPSV již požádali), budeme nuceni ukončit provoz Klokánek ke dni 31. 1. 2013, kdy všem našim pracovníkům končí pracovní poměry (všichni pracovníci FOD mají pracovní poměry na dobu určitou). Pokud bychom neměli zajištěné finanční prostředky na platy zaměstnanců Klokánek, nemohli bychom si dovolit prodloužit jim pracovní smlouvu. Ostatně neobdrží-li zaměstnanec mzdu ve výplatním termínu, má po 15 dnech právo podat okamžitou výpověď s nárokem na odstupné ve výši trojnásobku platu. Dne 31. 1. 2013 by tedy bylo nutné cca 550 dětí umístit jinam a většina pracovníků Klokánek by se zřejmě ocitla na úradech práce..
11. **S novelou nesouhlasí ani mnozí pěstouni (nejen prarodiče), opatrovníčtí soudci a pracovníci OSPOD, kteří se rovněž obávají zhroutilí celého systému sociálně-právní ochrany dětí u nás.**

Z těchto důvodů se na Vás obracíme se žádostí o zamítnutí novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí tak, aby mohla být přepracována a aby bylo možné zapracovat všechny rozumné a praxí podložené připomínky včetně opomenutí pod bodem 2.

Děkujeme.

za Fond ohrožených dětí

Marie Vodičková, předsedkyně